

KANCELARIA SEJMU
BIURO EKSPERTYZ I OCENY SKUTKÓW REGULACJI

BEOS-1353/26

Warszawa, 16 lipca 2026 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III. 020.168.11.2026

Data wpływu 16.07.26v.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie oceny skutków regulacji poselskiego projektu ustawy
o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(druk sejmowy nr 2706)**

Na podstawie art. 34 ust. 9a uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r.
– Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2026 r. poz. 573)
sporządza się następującą opinię:

I. Problem, który zamierzają rozwiązać Wnioskodawcy

Zgodnie z uzasadnieniem projektu i deklarowanymi skutkami regulacji (DSR) problemem, którego rozwiązaniu służy proponowana ustawa, jest bezpieczeństwo dzieci, które może zostać naruszone w związku z potencjalnym ich przysposobieniem przez osoby, które: pozostają z osobą tej samej płci w związku zrównanym z małżeństwem zgodnie z prawem obcym; pozostają w innym zarejestrowanym związku z osobą tej samej płci, wywołującym skutki prawne porównywalne do małżeństwa w państwie obcym; pozostają we wspólnym pożyciu z osobą tej samej płci.

Wnioskodawcy wskazują, że w ostatnim czasie kilku kierowników urzędów stanu cywilnego dokonało transkrypcji zagranicznych dokumentów stanu cywilnego potwierdzających zawarcie małżeństwa przez osoby tej samej płci. Zdaniem Wnioskodawców transkrypcja została dokonana z naruszeniem art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹, art. 1 § 1 w ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy² (dalej: k.r.o.) oraz art. 107 pkt 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego³. W ich ocenie proponowane zmiany będą chronić dzieci przed przysposobieniem przez osoby tej samej płci, które zawarły za granicą związki traktowane na równi z małżeństwem.

¹ Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.

² Dz. U. z 2026 r. poz. 236.

³ Dz. U. z 2026 r. poz. 393.

II. Rozwiązanie rekomendowane przez Wnioskodawców

Projekt zmierza do wprowadzenia art. 114^{1a} k.r.o. Zgodnie z proponowanym przepisem zakazane byłoby przysposobienie dziecka przez osobę, która: 1) pozostaje z osobą tej samej płci w związku zrównanym z małżeństwem zgodnie z prawem obcym; 2) pozostaje w innym zarejestrowanym związku z osobą tej samej płci, wywołującym skutki prawne porównywalne do małżeństwa w prawie obcym; 3) pozostaje we wspólnym pożyciu z osobą tej samej płci. To rozwiązanie byłoby również stosowane odpowiednio do przysposobienia wspólnego i przysposobienia dziecka małżonka.

Projektowana ustawa miałaby wejść w życie w dniu jej ogłoszenia (art. 2 projektu).

III. Inne rozwiązania rozważane przez Wnioskodawców

Wnioskodawcy nie rozważali alternatywnych rozwiązań.

IV. Rozwiązania przyjmowane w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE

Analiza ma charakter przykładowy i została ograniczona do rozwiązań dotyczących traktowania małżeństw i związków osób tej samej płci zawartych zgodnie z prawem obcym oraz ich znaczenia w sprawach o przysposobienie. W analizie przedstawiono trzy odmienne modele regulacyjne, występujące odpowiednio na Węgrzech, we Włoszech oraz we Francji.

Na Węgrzech zawarte zgodnie z prawem obcym małżeństwo osób tej samej płci nie jest traktowane jako małżeństwo w rozumieniu prawa krajowego⁴. Prawo węgierskie przewiduje dla osób tej samej płci odrębną instytucję zarejestrowanego związku partnerskiego⁵. Na Węgrzech małżeństwo jest konstytucyjnie definiowane jako wspólnota życia jednego mężczyzny i jednej kobiety. Zgodnie z art. L ust. 1

⁴ 6/2025. (VI. 30.) AB határozat. Az azonos nemű párok által külföldön kötött házasság Magyarország bejegyzett élettársi közösségként való elismerésével kapcsolatos, mulasztással előidézett alaptörvényellenesség megállapításáról (orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego Węgier nr 6/2025 z 30 VI 2025 r.), tekst w j. węgierskim:

<https://alkotmanybirosag.hu/ugyadatlap/?id=55DF2C37C3DEEB4BC125893900605C0C&> [wszystkie źródła internetowe cytowane w niniejszej opinii zostały sprawdzone 16 VII 2026 r.].

⁵ Zgodnie z ustawą XXIX z 2009 r. o zarejestrowanym związku partnerskim (2009. évi XXIX. törvény a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról, tekst w j. węgierskim: <https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/2009-29-00-00>) zarejestrowany związek partnerski powstaje, jeżeli dwie pełnoletnie osoby tej samej płci, obecne jednocześnie przed urzędnikiem stanu cywilnego, osobiście oświadczą, że chcą ustanowić między sobą taki związek. W 2025 r. węgierski Trybunał Konstytucyjny orzekł, że ustawodawca dopuścił się zaniechania niezgodnego z Ustawą Zasadniczą, ponieważ nie umożliwił uznania na Węgrzech zagranicznego małżeństwa osób tej samej płci jako zarejestrowanego związku partnerskiego (zob. przywołane powyżej orzeczenie nr 6/2025). Trybunał Konstytucyjny wezwał węgierski parlament do uregulowania tej kwestii do 31 października 2025 r.

Ustawy Zasadniczej⁶ Węgry chronią instytucję małżeństwa jako wspólnotę życia powstałą na podstawie dobrowolnej decyzji jednego mężczyzny i jednej kobiety, a także rodzinę jako podstawę przetrwania narodu. Przepis ten stanowi również, że podstawą więzi rodzinnej jest małżeństwo oraz relacja rodzic-dziecko, człowiek jest mężczyzną albo kobietą, matka jest kobietą, a ojciec jest mężczyzną. Prawo węgierskie przewiduje instytucję zarejestrowanego związku partnerskiego osób tej samej płci. Ustawa XXIX z 2009 r. o zarejestrowanym związku partnerskim⁷ stanowi jednak wprost, że do zarejestrowanych partnerów nie stosuje się przepisów dotyczących wspólnego przysposobienia dziecka przez małżonków. Zarejestrowany związek partnerski nie powoduje również powstania domniemania ojcostwa. Zgodnie z § 4:121 węgierskiego kodeksu cywilnego⁸ dziecko – z wyjątkiem przysposobienia przez krewnych, przysposobienia przez małżonka rodzica oraz szczególnego przypadku osoby zamierzającej samodzielnie przysposobić dziecko – mogą przysposobić tylko małżonkowie. W przypadku osoby zamierzającej samodzielnie przysposobić dziecko, stwierdzenie zdolności do przysposobienia może nastąpić wyjątkowo w przypadku zasługującym na szczególne uwzględnienie i po przeprowadzeniu procedury określonej w rozporządzeniu rządowym. Zmiana kodeksu cywilnego przyjęta ustawą CLXV z 2020 r. wzmocniła preferencję przysposobienia dziecka przez małżonków. Wynika to z oficjalnego uzasadnienia ustawy⁹, w którym wskazano, że prawa dziecka w postępowaniu dotyczącym przysposobienia mają zyskać większe znaczenie przez wybór odpowiedniej pary małżeńskiej jako przysposabiających oraz wyjątkowy charakter przysposobienia przez osobę samotną. Z powyższych regulacji wynika, że na Węgrzech nie wprowadzono odrębnej negatywnej przesłanki przysposobienia sformułowanej tak jak w poselskim projekcie. Ograniczający skutek tych regulacji wynika z połączenia kilku elementów: konstytucyjnej definicji małżeństwa, braku dostępu par jedнопłciowych do małżeństwa, wyłączenia stosowania przepisów o wspólnym przysposobieniu dziecka przez małżonków wobec zarejestrowanych partnerów oraz wyjątkowego charakteru przysposobienia przez osobę zamierzającą samodzielnie przysposobić dziecko.

We Włoszech, zgodnie z art. 32-bis ustawy nr 218 z 1995 r. o prawie prywatnym międzynarodowym¹⁰, małżeństwo zawarte za granicą przez obywatela włoskiego z osobą tej samej płci nie wywołuje skutków małżeństwa w rozumieniu prawa włoskiego, lecz skutki unii cywilnej regulowanej prawem włoskim. Ustawa nr 76 z 2016 r. o uregulowaniu unii cywilnych osób tej samej płci oraz

⁶ Magyarország Alaptörvénye, tekst w j. węgierskim: <https://nit.jog.gov.hu/jogszabaly/2011-4301-02-00>.

⁷ 2009. évi XXIX. törvény a bejegyzett..., op. cit.

⁸ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, tekst w j. węgierskim: <https://nit.jog.gov.hu/jogszabaly/2013-5-00-00>.

⁹ A 2020. évi CLXV. törvény indokolása az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXV. törvényhez, tekst w j. węgierskim: <https://nit.jog.gov.hu/jogszabaly/2020-165-K0-00>.

¹⁰ Legge 31 maggio 1995, n. 218 Riforma del sistema italiano di diritto internazionale privato, tekst w j. włoskim: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1995:218>.

konkubinatów¹¹ stanowi, że unia cywilna osób tej samej płci jest szczególną formacją społeczną w rozumieniu art. 2 i 3 Konstytucji. Art. 1 ust. 20 ustawy nr 76/2016 przewiduje odpowiednie stosowanie do stron unii cywilnej przepisów odnoszących się do małżeństwa i małżonków, ale wyłącza z tego mechanizmu przepisy włoskiego kodeksu cywilnego (do których ustawa wyraźnie nie odsyła) oraz przepisy ustawy adopcyjnej nr 184/1983. Jednocześnie zastrzega, że pozostaje w mocy to, co w zakresie adopcji jest przewidziane i dozwolone przez obowiązujące przepisy. Zgodnie z ustawą nr 184 z 1983 r.¹² przysposobienia mogą co do zasady dokonać małżonkowie pozostający w małżeństwie od co najmniej trzech lat. Ustawa nr 76/2016 reguluje również faktyczne pożycie, jednak regulacje te nie zrównują osób pozostających w takim pożyciu z małżonkami w zakresie przysposobienia dziecka na podstawie ustawy nr 184/1983. Model włoski opiera się zatem na przekwalifikowaniu zagranicznego małżeństwa jedнопłciowego obywatela włoskiego na unię cywilną prawa włoskiego oraz na odrębności skutków unii cywilnej i małżeństwa w zakresie przepisów adopcyjnych. Ustawa o uniach cywilnych nie zrównuje stron unii cywilnej z małżonkami w zakresie wspólnego przysposobienia dziecka na podstawie ustawy adopcyjnej.

We Francji małżeństwo osób tej samej płci jest traktowane jako małżeństwo w rozumieniu prawa krajowego – zgodnie z art. 143 francuskiego kodeksu cywilnego małżeństwo zawierają dwie osoby różnej albo tej samej płci¹³. Zgodnie z art. 202-1 kodeksu cywilnego dwie osoby tej samej płci mogą zawrzeć małżeństwo, jeżeli w odniesieniu do co najmniej jednej z nich dopuszcza to jej prawo osobiste albo prawo państwa, na którego terytorium ma ona miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu. Ustawa nr 2013-404 z 17 maja 2013 r.¹⁴ przewidywała także uznanie we Francji małżeństw osób tej samej płci zawartych za granicą przed jej wejściem w życie, w zakresie skutków wobec małżonków i dzieci, z możliwością ich transkrypcji do francuskich rejestrów stanu cywilnego. Od dnia transkrypcji małżeństwo wywołuje skutki wobec osób trzecich. W zakresie przysposobienia francuski kodeks cywilny posługuje się regulacją neutralną względem płci osób tworzących parę. Zgodnie z art. 343 kodeksu cywilnego o przysposobienie może wystąpić dwoje małżonków niepozostających w separacji sądowej, dwoje partnerów związanych cywilnym paktem solidarności (PACS) albo dwoje konkubentów. Osoby te muszą wykazać co najmniej roczną wspólnotę życia albo oboje mieć więcej niż 26 lat.

¹¹ Legge 20 maggio 2016, n. 76 *Regolamentazione delle unioni civili tra persone dello stesso sesso e disciplina delle convivenze*, tekst w j. włoskim: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2016-05-20:76&vig=2025-04-15>.

¹² Legge 4 maggio 1983, n. 184 *Diritto del minore ad una famiglia*, tekst w j. włoskim: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1983-05-04:184>.

¹³ Code civil, tekst w j. francuskim: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070721/.

¹⁴ LOI n° 2013-404 du 17 mai 2013 ouvrant le mariage aux couples de personnes de même sexe (1), tekst w j. francuskim: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000027414540/>.

V. Skutki prawne projektowanej ustawy

1.

W obowiązującym stanie prawnym, zgodnie z art. 114 § 1 k.r.o., można przysposobić osobę małoletnią tylko dla jej dobra. Przesłanka ta stanowi nadrzędne kryterium oceny, czy przysposobienie jest dopuszczalne. Decyduje o tym przede wszystkim możliwość powstania silnej więzi uczuciowej między przysposabiającym a przysposobionym – takiej, jaka normalnie istnieje między rodzicami a dziećmi. Ponadto z punktu widzenia dobra dziecka konieczne jest, aby przysposobienie zapewniało dziecku należyte warunki prawidłowego wychowania, z reguły lepsze od dotychczasowych. Punktem wyjścia do oceny, czy przysposobienie stanowi najlepszy sposób należytego zabezpieczenia wszelkich potrzeb dziecka, jest ustalenie, że to właśnie ono zapewni dziecku optymalną ochronę, będąc dla niego najwłaściwszym rozwiązaniem¹⁵.

W art. 114¹ k.r.o. uregulowano przesłanki przysposobienia po stronie przysposabiającego. Zgodnie ze wskazaną regulacją przysposobić może osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych, jeżeli jej kwalifikacje osobiste uzasadniają przekonanie, że będzie należycie wywiązywała się z obowiązków przysposabiającego oraz posiada opinię kwalifikacyjną oraz świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez ośrodek adopcyjny, o którym mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chyba że obowiązek ten jej nie dotyczy. Ponadto między przysposabiającym a przysposobionym powinna istnieć odpowiednia różnica wieku.

W obowiązującym stanie prawnym nie ma możliwości przysposobienia dziecka przez pary jedнопłciowe. Wspólna adopcja jest bowiem dopuszczalna wyłącznie dla małżonków (art. 115 § 1 k.r.o.). Projektowana zmiana wprowadza bezwzględny zakaz przysposobienia nie tylko przez osoby pozostające w związku zrównanym z małżeństwem (wspólnie), ale także przez osoby ubiegające się o adopcję indywidualnie, jeżeli pozostają one w małżeństwie, związku partnerskim lub we wspólnym pożyciu z osobą tej samej płci.

Należy pamiętać, że przysposobienie ma skutki przysposobienia wspólnego także wtedy, gdy osoba przysposobiona przez jednego z małżonków zostaje następnie przysposobiona przez drugiego małżonka. Sąd opiekuńczy może na wniosek przysposabiającego orzec, że przysposobienie ma skutki przysposobienia wspólnego, jeżeli przysposabiający był małżonkiem osoby, która wcześniej dziecko przysposobiła, a małżeństwo ustało przez śmierć małżonka, który już dokonał przysposobienia. Na tle art. 115 k.r.o. w literaturze podkreśla się, że Kodeks rodzinny i opiekuńczy przewiduje dwa rodzaje przysposobienia ze względu na liczbę osób pragnących przysposobić dziecko: przysposobienie wspólne i indywidualne. Ze względu na zasadę dobra dziecka oraz założenie, że najlepsze warunki rozwoju i wychowania dziecka realizuje pełna rodzina, zasadą w polskim prawie rodzinnym jest przysposobienie wspólne. Przysposobienie indywidualne powinno być

¹⁵ J. Gajda [w:] K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, wyd. 9, 2025, art. 114, Nb 17.

traktowane jako wyjątkowe i dopuszczalne jedynie pod warunkiem jego zgodności – w każdym konkretnym przypadku – z dobrem dziecka¹⁶.

Na tle obowiązujących przepisów wyrażono stanowisko, że: „orientacja seksualna osoby ubiegającej się o przysposobienie (w szczególności, gdy jest to osoba niepozostająca w związku małżeńskim), zważywszy na jej intymny charakter, z reguły jest nieznana osobom trzecim, jeżeli nie zostanie ujawniona przez taką osobę. W ramach ewentualnych przeszkód do przysposobienia może być rozpatrywana jedynie orientacja homoseksualna, jeżeli się uwzględni preferowany przez polskiego ustawodawcę model rodziny. Można wręcz dopatrywać się zakazu przysposobienia przez osobę homoseksualną, opierając się na celowościowej wykładni art. 18 Konstytucji RP. Orientacja homoseksualna, o ile jest znana, może być brana pod uwagę w ramach badania zgodności zamierzonego przysposobienia z dobrem dziecka”¹⁷. Jednocześnie, uwzględniając orzecznictwo ETPC¹⁸, nie można wykluczyć interpretacji, zgodnie z którą przyjęcie projektowanej regulacji może prowadzić do podnoszenia zarzutu dyskryminacji przez osoby, których wprowadzony zakaz będzie dotyczyć.

Aktualnie obowiązujące przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie wskazują wprost określonej orientacji seksualnej jako przeszkody do adopcji dziecka ani w odniesieniu do starających się o to par pozostających we wspólnym pożyciu, ani osób samotnych. Wnioskodawcy proponują, aby dziecka nie mogła przysposobić osoba, która: 1) pozostaje z osobą tej samej płci w związku zrównanym z małżeństwem zgodnie z prawem obcym; 2) pozostaje w innym zarejestrowanym związku z osobą tej samej płci, wywołującym skutki prawne porównywalne do małżeństwa w prawie obcym; 3) pozostaje we wspólnym pożyciu z osobą tej samej płci. Zakaz ma dotyczyć przysposobienia wspólnego i przysposobienia dziecka małżonka.

Ocena zasadności wprowadzenia powyższego rozwiązania wykracza poza rozważania prawne. W ujęciu prawnym należy wskazać, że w praktyce weryfikacja tego, czy osoba „pozostaje we wspólnym pożyciu z osobą tej samej płci”, będzie trudna. Pojęcie „wspólnego pożycia” pojawia się w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym w kontekście małżonków. Kluczowym przepisem w tym zakresie jest art. 23 k.r.o., zgodnie z którym małżonkowie są obowiązani do wspólnego pożycia. W literaturze zaznacza się, że obowiązek wspólnego pożycia jest rezultatem trwałej wspólnoty bytu, opartej na więzi uczuciowej małżonków. Pojęcie wspólnego pożycia oznacza faktyczną wspólność fizyczną, więź duchową (psychiczną) i wspólność gospodarczą. Wspólność fizyczna wynika z realizacji funkcji seksualnej i prokreacyjnej rodziny. Istnienie tej wspólności zależy jednak od natężenia funkcji seksualnej i zmienia się, a nawet zanika pod wpływem wielu czynników obiektywnych i subiektywnych. Pożycie fizyczne nie jest więc w każdym przypadku

¹⁶ M. Prucnal-Wójcik [w:] M. Domański, J. Słyk (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, wyd. 11, 2024, art. 115, Nb 1.

¹⁷ E. Holewińska-Łapińska, *Stan cywilny i osobisty* [w:] T. Smyczyński (red.), *Prawo rodzinne i opiekuńcze. System Prawa Prywatnego. Tom 12*, wyd. 2, 2011, s. 528.

¹⁸ Szerzej zob. pkt V.2. opinii.

niezbędnym elementem wspólnego pożycia jako podstawy dobrego funkcjonowania małżeństwa. Wspólność duchowa wynika z więzi psychicznej małżonków, opartej na uczuciu miłości i przywiązania. Dalszym skutkiem tej więzi jest wzajemny szacunek, lojalność i wierność. Ten rodzaj więzi małżeńskiej wymyka się spod oceny i kontroli zewnętrznej, ponieważ uczucia i „stan ducha” człowieka są niemierzalne i subiektywne. Wspólność gospodarcza przejawia się przede wszystkim we wspólnym gospodarstwie domowym¹⁹. Ponadto stwierdzenie istnienia dwóch pozostałych przeszkód dla przysposobienia dziecka tj. 1) pozostawania z osobą tej samej płci w związku zrównanym z małżeństwem zgodnie z prawem obcym; 2) pozostawania w innym zarejestrowanym związku z osobą tej samej płci, wywołującym skutki prawne porównywalne do małżeństwa w prawie obcym, może okazać się trudne. Po pierwsze dlatego, że stwierdzenie istnienia tych przeszkód zależeć będzie od przedłożenia przez wnioskodawcę (przysposabiającego) dokumentu potwierdzającego pozostawanie we wskazanych związkach. Po drugie, nawet po stwierdzeniu przez sąd istnienia związku wnioskodawcy z osobą tej samej płci, konieczne stanie się zweryfikowanie (na podstawie prawa obcego), czy jest to związek zrównany z małżeństwem lub przynajmniej wywołujący skutki prawne porównywalne do małżeństwa. Co do tej ostatniej kwestii dodatkowo pojawi się problem ustalenia (na podstawie prawa obcego) stopnia „porównywalności” skutków ocenianego związku z małżeństwem, który prowadziłby do wykluczenia dopuszczalności przysposobienia.

Skutkiem prawnym wprowadzenia projektu będzie doprecyzowanie obowiązujących przepisów poprzez eliminację niespójności w ich interpretacji przez jednoznaczne określenie negatywnej przesłanki przysposobienia.

Uzupełniając należy wskazać, że zgodnie z art. 57 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (dalej: p.p.m.)²⁰ przysposobienie podlega prawu ojczystemu przysposabiającego. Przysposobienie wspólne przez małżonków podlega ich wspólnemu prawu ojczystemu. W razie braku wspólnego prawa ojczystego stosuje się prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zamieszkania, a w razie braku miejsca zamieszkania w tym samym państwie – prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli małżonkowie nie mają miejsca zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo państwa, z którym małżonkowie w inny sposób są wspólnie najściślej związani. Z powyższego wynika, że gdy adopcji dziecka z polskim obywatelstwem albo miejscem zamieszkania lub miejscem zwykłego pobytu w Polsce (zob. art. 1106⁴ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego²¹) dokonuje cudzoziemiec lub wspólnie cudzoziemcy, którzy mają inne niż polskie wspólne obywatelstwo, to zastosowanie znajduje prawo obce (prawo państwa, którego obywatelem jest cudzoziemiec lub wspólnie są cudzoziemcy). Prawo polskie stosuje się wówczas wyłącznie w zakresie określonym

¹⁹ J. Haberko, T. Smoczyński [w:] J. Haberko (red.), *Prawo rodzinne i opiekuńcze. System Prawa Prywatnego. Tom 11*, wyd. 1, 2025, s. 242-243.

²⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 503.

²¹ Dz. U. z 2026 r. poz. 468, 473.

w art. 58 p.p.m. Zgodnie z powołanym przepisem przysposobienie nie może nastąpić bez zachowania przepisów prawa ojczystego osoby, która ma być przysposobiona, dotyczących zgody tej osoby, zgody jej przedstawiciela ustawowego oraz zezwolenia właściwego organu państwowego, a także ograniczeń przysposobienia z powodu zmiany dotychczasowego miejsca zamieszkania na miejsce zamieszkania w innym państwie. Projektowany zakaz nie należy do materii wymienionych w art. 58 p.p.m. Nie oznacza to jednak, że projektowane ograniczenie będzie odnosiło się wyłącznie do obywateli polskich. Ograniczenie dopuszczalności adopcji dziecka z polskim obywatelstwem albo miejscem zamieszkania lub miejscem zwykłego pobytu w Polsce przez cudzoziemców może bowiem wynikać z zastosowania art. 7 p.p.m. Przepis ten stanowi, że prawa obcego nie stosuje się, jeżeli jego stosowanie miałoby skutki sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Ostatecznie zakres zastosowania prawa właściwego zależeć będzie od interpretacji przywołanej klauzuli porządku publicznego przez orzecznictwo sądowe.

Projekt był przedmiotem analiz Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu dotyczących zgodności z prawem Unii Europejskiej²². Projekt był także przedmiotem analizy BEOS w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu²³.

2.

Opiniowany projekt dotyczy zagadnień unormowanych w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC), w art. 8 (prawo do ochrony życia prywatnego) oraz w art. 14 (zakaz dyskryminacji).

Europejski Trybunał Praw Człowieka sformułował następujące standardy, które mają zastosowanie do adopcji:

1) „[p]ośtawienia artykułu 8 [EKPC] nie gwarantują ani prawa do założenia rodziny, ani prawa do adopcji” (wyrok z 22 stycznia 2008 r. w sprawie *E.B. p. Francji*, 43546/02, par. 41);

2) „[p]aństwo, które wykroczyło poza swoje obowiązki wynikające z artykułu 8 [EKPC], tworząc takie prawo [prawo do złożenia wniosku o zezwolenie na adopcję] – a możliwość taką ma na mocy artykułu 53 Konwencji – nie może przy stosowaniu tego prawa podejmować środków dyskryminacyjnych w rozumieniu artykułu 14 (...)” (wyrok z 22 stycznia 2008 r. w sprawie *E.B. p. Francji*, 43546/02, par. 49);

3) „Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, aby zaistniał problem na gruncie art. 14 [EKPC], musi zachodzić różnica w traktowaniu osób w porównywalnych sytuacjach. Taka różnica w traktowaniu ma charakter dyskryminujący, jeśli nie ma obiektywnego i racjonalnego uzasadnienia; innymi słowy, jeśli nie służy ona uzasadnionemu celowi lub jeśli nie zachodzi rozsądny

²² *Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Wawer), opinia BEOS z 11 VI 2026 r., BEOS-WPEiM-1300/26.*

²³ *Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Wawer) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu, opinia BEOS z 11 VI 2026 r., BEOS-WPEiM-1301/26.*

stosunek proporcjonalności między zastosowanymi środkami a zamierzonym celem” (wyrok w 7 listopada 2013 r. w sprawie *Vallianatos p in. p. Grecji*, 29381/09 32684/09, par. 76);

4) „Trybunał uznał, że ochrona rodziny w tradycyjnym rozumieniu jest w zasadzie ważnym i uzasadnionym powodem, który może uzasadniać różnicę w traktowaniu” (wyrok z 19 lutego 2013 r. w sprawie *X i in. p. Austrii*, 19010/07, par. 138);

5) „Orientacja seksualna jest pojęciem objętym artykułem 14 [EKPC]. Trybunał wielokrotnie orzekał, że podobnie jak różnicowanie ze względu na płeć, różnicowanie ze względu na orientację seksualną wymaga „szczególnie przekonujących i ważnych powodów” dla ich uzasadnienia (...). W przypadku, gdy różnica w traktowaniu opiera się na płci lub orientacji seksualnej, margines swobody państwa jest wąski (...). Różnicowania oparte wyłącznie na kryteriach orientacji seksualnej są niedopuszczalne w świetle Konwencji (...)” (wyrok w 7 listopada 2013 r. w sprawie *Vallianatos p in. p. Grecji*, 29381/09 32684/09, par. 77);

6) „[p]rzechodząc do drugiej części zarzutu skarżących, Trybunał musi zbadać ich sytuację w porównaniu z sytuacją pary heteroseksualnej niebędącej w związku małżeńskim. Ta druga para, podobnie jak skarżący, może zawrzeć związek partnerski lub może pozostawać w konkubinacie. W istocie Trybunał zauważa, że wniosek o wydanie orzeczenia o zwykłej adopcji w przypadku każdej pary znajdującej się w porównywalnej sytuacji prawnej, która zawarła związek partnerski, również zostałby odrzucony (...). Trybunał nie dostrzega zatem żadnej różnicy w traktowaniu ze względu na orientację seksualną skarżących” (wyrok z 15 marca 2012 r. w sprawie *Gas i Dubois p. France*, 25951/07, par. 69).

W świetle powyższych standardów przyjętych w orzecznictwie ETPC opiniowany projekt nasuwa wątpliwości co do jego zgodności z zakazem dyskryminacji w sferze życia prywatnego i rodzinnego (art. 8 w związku z art. 14 EKPC).

VI. Skutki społeczne projektowanej ustawy

A. Podmioty, na które wpływa projekt

Projekt będzie oddziaływał na następujące grupy podmiotów:

1. osoby pozostające w związku lub wspólnym pożyciu z osobą tej samej płci, a w szczególności te pozostające w związku zrównanym z małżeństwem zgodnie z prawem obcym lub w innym zarejestrowanym związku – brak oficjalnych rejestrów takich związków w Polsce²⁴, natomiast odsetek osób

²⁴ W Warszawie w dniach 14-22.05.2026 dokonano 16 transkrypcji zagranicznych aktów małżeństwa par jedнопłciowych – *Jest rozporządzenie w sprawie transkrypcji aktów małżeństw jedнопłciowych. W Warszawie już 16 wpisów*, 22 V 2026, <https://um.warszawa.pl/-/jest-rozporzadzenie-w-sprawie-transkrypcji-aktow-malzenstw-jedнопłciowych-w-warszawie-juz-16-wpisow>. W innych samorządach występują trudności z realizacją przepisów w tym zakresie – K. Sobczak, *Zagraniczne małżeństwa jedнопłciowe uznawane tylko w części gmin*, 1 VII 2026, <https://www.prawo.pl/prawo/zagraniczne-malzenstwa-jedнопłciowe-uznawane-tylko-na-czesci-terytorium-polski,1547528.html>.

LGBT+ wśród populacji osób dorosłych (16-74 lata) w Polsce w badaniach szacuje się na 5%²⁵, co oznaczałoby ok. 1,3 mln osób;

2. kandydaci na rodziców adopcyjnych, których sytuacja osobista i relacje partnerskie będą dokładniej weryfikowane; liczba kandydatów, którzy w 2024 r. zgłosili się do ośrodka adopcyjnego celem rozpoczęcia procedury adopcyjnej wyniosła 2 153 (małżonkowie liczeni są jako jeden kandydat)²⁶;
3. dzieci oczekujące na adopcję – w 2024 r. do adopcji zgłoszono 7 015 dzieci, a przysposobiono 2 216²⁷; zaostrezenie procedur weryfikacji kandydatów na rodziców adopcyjnych i ewentualne wykluczenie części z nich może dodatkowo zmniejszać szansę dzieci na przysposobienie;
4. sądy rodzinne i ośrodki adopcyjne zobowiązane do szerszej weryfikacji sytuacji osobistej kandydata na rodzica adopcyjnego;
5. dzieci wychowywane już obecnie przez pary jedнопłciowe (b. d.) – projekt nie zmienia ich statusu bezpośrednio, ale może wpływać na możliwość prawnego uregulowania relacji z drugim opiekunem.

B. Wpływ na społeczeństwo

W uzasadnieniu projektu Wnioskodawcy wskazują, że proponowany zakaz adopcji przez osoby pozostające w związkach jedнопłciowych ma prowadzić do „zwiększenia bezpieczeństwa dzieci”, poprawy jakości postępowań adopcyjnych, zwiększenia rzetelności procesu sądowego oraz wzrostu społecznego zaufania do systemu adopcyjnego. Warto przy tym zauważyć, że obecnie w polskim prawie nie ma możliwości przysposobienia dziecka przez pary jedнопłciowe, ponieważ wspólna adopcja jest dopuszczalna wyłącznie dla małżonków. Projektowana zmiana wprowadza natomiast bezwzględny zakaz przysposobienia nie tylko przez osoby pozostające w związku zrównanym z małżeństwem (wspólnie), ale także przez osoby ubiegające się o adopcję indywidualnie, jeżeli pozostają one w małżeństwie, związku partnerskim lub we wspólnym pożyciu z osobą tej samej płci. Można więc uznać, że bezpośrednim skutkiem społecznym projektu będzie pewne ograniczenie puli kandydatów na rodziców adopcyjnych – nieznaczne z uwagi na niewielką liczbę dokonanych transkrypcji, a także z uwagi na brak danych wskazujących, aby osoby pozostające w takich związkach stanowiły istotną część kandydatów na rodziców adopcyjnych.

²⁵ Ipsos, *LGBT+ Pride Report 2025*, A 26-Country Ipsos Global Advisor Survey, czerwiec 2025, <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2025-06/ipsos-pride-report-2025.pdf>.

W najnowszym raporcie ograniczono liczbę pytań i nie zawarto tych szacunków – Zob. Ipsos, *LGBT+ Pride Report 2026*, A 26-Country Ipsos Global Advisor Survey, czerwiec 2026, <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2026-07/ipsos-lgbt-plus-pride-surey-report-2026.pdf>.

²⁶ Informacja Rady Ministrów o realizacji w roku 2024 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, druk sejmowy nr 2216, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/46E0D633CCB43BF6C1258D9A002D3276/%24File/2216.pdf>, s. 23.

²⁷ Ibidem.

Istotnym deklarowanym przez Wnioskodawców skutkiem społecznym proponowanej regulacji ma być wzrost bezpieczeństwa dzieci. W uzasadnieniu projektu nie przedstawiono jednak badań wskazujących, że orientacja seksualna rodziców/opiekunów pozostaje samodzielnym czynnikiem wpływającym na dobrostan dziecka. Przeglądy systematyczne prowadzone w państwach dopuszczających adopcję przez pary jedнопłciowe wskazują, że o rozwoju dzieci decydują przede wszystkim stabilność relacji rodzinnych, jakość opieki oraz sytuacja społeczno-ekonomiczna rodziny, a nie płeć czy orientacja seksualna opiekunów²⁸.

Trzeba przy tym zauważyć, że wprowadzenie zakazu adopcji przez osoby „pozostające we wspólnym pożyciu” z osobą tej samej płci będzie w praktyce wymuszało zwiększenie zakresu badania życia prywatnego osób ubiegających się o adopcję (por. pkt V opinii). Sądy i ośrodki adopcyjne będą zobowiązane ustalać nie tylko kompetencje wychowawcze kandydatów, lecz również charakter ich relacji osobistych. Może to w efekcie wydłużać prowadzone postępowania i zniechęcać nowych kandydatów.

Prawdopodobnym skutkiem społecznym projektowanej regulacji będzie również zwiększenie poczucia wykluczenia prawnego części osób pozostających w związkach jedнопłciowych. Projekt może również utrudnić stabilizację sytuacji prawnej dzieci wychowywanych przez opiekunów tej samej płci. Choć brak jest oficjalnych danych pozwalających określić liczbę takich rodzin w Polsce²⁹, sprawy ich dotyczące pojawiają się w orzecznictwie i analizach Rzecznika Praw Obywatelskich³⁰. RPO wskazuje, że brak możliwości uznania więzi prawnej z drugim faktycznym opiekunem może prowadzić do problemów dotyczących reprezentacji dziecka, wykonywania praw rodzicielskich, obywatelstwa oraz korzystania z praw wynikających z życia rodzinnego (w tym m.in. w sytuacjach związanych z dziedziczeniem, podejmowaniem decyzji medycznych czy zabezpieczeniem opieki po śmierci rodzica biologicznego).

Innym skutkiem społecznym wdrożenia proponowanych przepisów może być ożywienie debaty publicznej na temat praw osób LGBT+. Badania opinii publicznej pokazują, że stosunek Polaków do tej kwestii dynamicznie się zmienia (np. w 2024 r. po raz pierwszy większość badanych – 52% – opowiedziała się za możliwością zawierania związków partnerskich przez osoby tej samej płci, 42% badanych wyraziło natomiast swój sprzeciw³¹), jednak adopcja dzieci pozostaje obszarem

²⁸ Zob. np. M. I. Suárez, E. W. Stackhouse, J. Keese, C. G. Thompson, *A meta-analysis examining the relationship between parents' sexual orientation and children's developmental outcomes*, *Journal of Family Studies*, 29(4), 2023, <https://doi.org/10.1080/13229400.2022.2060121>.

²⁹ Dane częściowe dostępne są np. w EU LGBTIQ Survey III, tj. bazie prowadzonej przez European Union Agency for Fundamental Rights, <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/2024/eu-lgbtq-survey-iii>.

³⁰ Zob. Wyrok NSA ws. wpisania w dowódzie osobistym dziecka z zagranicznego związku jedнопłciowego także i matki niebiologicznej. Jest uzasadnienie wyroku, 29 IV 2024, <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-dowod-dziecka-zagraniczny-zwiazek-jedнопłciowy-matka-niebiologiczna-nsa>.

³¹ CBOS, *Stosunek do związków partnerskich*, Komunikat z badań nr 77/2024, 26 VII 2024, https://www.cbos.pl/PL/publikacje/raporty_tekst.php?id=6858&utm. W kwestii transkrypcji aktów małżeństwa par jedнопłciowych Polacy są równie mocno podzieleni – w badaniu CBOS przeprowadzonym w maju br. dokładnie taki sam odsetek badanych (45%) ocenił decyzję sądu w tej

budzącym największe kontrowersje. Według badania CBOS z 2024 r. poparcie dla adopcji dzieci przez pary jedнопłciowe osiągnęło najwyższy poziom od początku pomiarów – blisko jedna czwarta badanych opowiedziała się za takim rozwiązaniem³², 70% respondentów było mu przeciwnych. W badaniu IPSOS z 2025 r. 32% respondentów poparło prawo do adopcji dzieci par jedнопłciowych, sprzeciwiało mu się 55% badanych³³. Warto przy tym zauważyć istotny spadek odsetka poparcia w stosunku do analogicznego raportu z 2024 (-9 p. p.). Zmiana rok do roku była więc znaczna, pogłębiając dominację respondentów sprzeciwiających się prawu do adopcji dla par jedнопłciowych.

Można zatem oczekiwać, że projekt będzie odbierany odmiennie przez różne grupy społeczne i może stać się przedmiotem szerszej debaty światopoglądowej. Dla części obywateli będzie stanowił potwierdzenie tradycyjnego modelu rodziny i realizację konstytucyjnej ochrony małżeństwa, a dla innych będzie postrzegany jako dalsze ograniczenie praw osób LGBT+. Wydaje się wysoce prawdopodobne, że wdrożenie przepisów będzie prowadziło do utrzymania lub pogłębienia istniejących podziałów społecznych w tej materii.

C. Konsultacje społeczne

W konsultacjach społecznych tego projektu wzięło udział 27 osób, które zamieścili 38 komentarzy.

W konsultacjach przeważały głosy krytyczne wobec projektu. Najczęściej podnoszono zarzuty dotyczące dyskryminacyjnego charakteru proponowanych rozwiązań³⁴ i wskazywano na potencjalnie negatywne skutki społeczne nowelizacji dla dzieci wychowywanych w rodzinach jedнопłciowych lub pozostających pod opieką partnera rodzica³⁵. Wielu uczestników wskazywało również na brak przekonującego uzasadnienia dla tezy, że projekt zwiększy bezpieczeństwo dzieci³⁶, a część postulowała wprowadzenie rozwiązań przeciwnych, tj. umożliwienie przysposobienia dziecka partnera i szersze uznanie praw rodzin nieheteronormatywnych³⁷.

Jednocześnie nieliczni uczestnicy konsultacji poparli projekt, argumentując, że służy on dobru dzieci oraz wzmacnia konstytucyjne gwarancje ochrony małżeństwa i rodziny³⁸. Wskazywali oni, że dziecko powinno mieć możliwość wychowywania się przy wzorcach obojga rodziców różnej płci³⁹.

sprawie jako krok „w dobrą stronę”, jak i krok „w złą stronę” – Polacy podzieleni w sprawie transkrypcji aktów małżeństw jedнопłciowych. Badanie CBOS, 22 V 2026, <https://www.pap.pl/aktualnosci/cbos-dla-pap-polacy-podzieleni-w-sprawie-transkrypcji-aktow-malzenstw-jedнопłciowych>.

³² Wzrost poparcia Polaków dla praw osób homoseksualnych, CBOS News, 18/2024, 13 IX 2024, https://www.cbos.pl/PL/publikacje/news_tekst.php?nr=18/2024.

³³ Ipsos, *LGBT+ Pride Report 2025...*, op. cit. W tym samym raporcie 38% badanych Polaków przyznało, że pary jedнопłciowe mają takie same kompetencje wychowawcze jak inni rodzice (-6 p. p. w stosunku do roku 2024).

³⁴ Np. ID ankiety: 173543.

³⁵ ID ankiety: 175117.

³⁶ ID ankiety: 179036.

³⁷ ID ankiety: 174719.

³⁸ ID ankiety: 176098.

³⁹ ID ankiety: 177237.

VII. Skutki gospodarcze projektowanej ustawy

Projekt nie będzie wywierał wpływu na podmioty gospodarcze. Dotyczy wyłącznie zmiany przesłanek przysposobienia dziecka w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym i nie odnosi się do działalności gospodarczej. Projektowane przepisy nie są adresowane do przedsiębiorców, nie kształtują ich praw ani obowiązków oraz nie ingerują w warunki prowadzenia działalności gospodarczej, zasady konkurencji ani funkcjonowanie poszczególnych rynków. Nie przewiduje się również ich wpływu na podstawowe procesy makroekonomiczne, w szczególności na rynek pracy, poziom produktywności, inflację, konkurencyjność gospodarki, napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych, skłonność przedsiębiorców do podejmowania inwestycji, tworzenia i wdrażania innowacji.

Ze względu na zakres przedmiotowy regulacji, ograniczony wyłącznie do materii prawa rodzinnego, brak jest mechanizmów mogących wywołać istotne skutki gospodarcze, zarówno na poziomie mikro-, jak i makroekonomicznym. Również uczestnicy konsultacji publicznych dotyczących projektu nie zgłosili uwag wskazujących na występowanie istotnych skutków gospodarczych⁴⁰, które uzasadniałyby odmienną ocenę wpływu projektowanej regulacji.

VIII. Skutki projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych

Projekt nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Osoby uczestniczące w konsultacjach społecznych nie przedstawiły wyliczonych skutków finansowych ani kwantyfikowalnego ich wpływu na sektor finansów publicznych.

IX. Inne skutki projektowanej ustawy

Nie zidentyfikowano innych skutków wejścia w życie projektowanej ustawy.

X. Zmiana obciążeń administracyjnych

Projekt nie nakłada nowych obowiązków administracyjnych na ogół obywateli, jednak zwiększa obciążenia dla osób ubiegających się o przysposobienie dziecka. Kandydaci objęci zakresem regulacji mogą zostać zobowiązani do ujawnienia i udokumentowania swojej sytuacji osobistej, w szczególności pozostawania w małżeństwie, związku partnerskim lub we wspólnym pożyciu z osobą tej samej

⁴⁰ W ankiecie oznaczonej numerem ID 174719 jej autor wskazał jako potencjalny skutek gospodarczy możliwość powstania dodatkowych kosztów po stronie państwa, argumentując, że w przypadku śmierci jednego z partnerów dziecko mogłoby trafić do pieczy zastępczej. Okoliczność ta nie stanowi jednak skutku gospodarczego pozostającego w bezpośrednim związku z projektowaną regulacją.

płci, co może wiązać się z koniecznością przedstawienia dodatkowych wyjaśnień lub dokumentów. W konsekwencji projekt może zwiększyć stopień sformalizowania postępowań adopcyjnych oraz wydłużyć ich przebieg w sprawach wymagających ustalenia tych okoliczności.

XI. Konkluzje

1. Skutki prawne: Skutkiem przyjęcia projektu będzie w szczególności wprowadzenie wyraźnego ustawowego zakazu przysposobienia dziecka przez osobę, która: 1) pozostaje z osobą tej samej płci w związku zrównanym z małżeństwem zgodnie z prawem obcym; 2) pozostaje w innym zarejestrowanym związku z osobą tej samej płci, wywołującym skutki prawne porównywalne do małżeństwa w prawie obcym; 3) pozostaje we wspólnym pożyciu z osobą tej samej płci. Weryfikacja kryterium „pozostawania we wspólnym pożyciu z osobą tej samej płci” może powodować trudności praktyczne.

W projekcie nie uwzględniono skutków prawnych wynikających z przepisów art. 57 i 58 ustawy – Prawo prywatne międzynarodowe.

Opiniowany projekt nasuwa wątpliwości z punktu widzenia art. 8 w związku z art. 14 EKPC.

2. Skutki społeczne: Projektowana regulacja może zwiększyć ingerencję państwa w życie prywatne kandydatów na rodziców adopcyjnych, co potencjalnie wydłuży postępowania i obniży ich efektywność. Istotnym skutkiem może być również pogłębienie poczucia wykluczenia części osób pozostających w związkach jednopłciowych oraz utrudnienie stabilizacji sytuacji prawnej dzieci wychowywanych w takich rodzinach. Projekt może ponadto nasilić polaryzację debaty publicznej wokół praw osób LGBT+, utrwalając istniejące podziały.

3. Skutki gospodarcze: Projektowana regulacja nie będzie wywołać skutków gospodarczych.

4. Skutki finansowe: Projektowana regulacja nie będzie wywoływać skutków finansowych dla sektora finansów publicznych.

5. Rozwiązania zagraniczne: Analizowane przykłady rozwiązań przyjętych na Węgrzech, we Włoszech i we Francji wskazują na zróżnicowane podejście do traktowania małżeństw i związków osób tej samej płci ustanowionych zgodnie z prawem obcym. Na Węgrzech i we Włoszech nie przyjęto modelu pełnego zrównania takich relacji z małżeństwem w zakresie przysposobienia, przy czym na Węgrzech skutek ograniczający wynika z konstytucyjnej definicji małżeństwa i zasad przysposobienia, a we Włoszech – z przekwalifikowania małżeństwa osób tej samej płci zawartego za granicą na unię cywilną. Odmienne model przyjęto we Francji,

gdzie małżeństwo osób tej samej płci jest traktowane jako małżeństwo, a przesłanki przysposobienia są ujęte neutralnie względem płci osób tworzących parę.

Autorzy:

Konrad Kuszel, ekspert ds. legislacji (pkt I-III)

Angelina Tazuszel, specjalistka ds. komparatystycznych (pkt IV, XI.5)

dr Daniela Wybrańczyk, ekspert ds. legislacji (pkt V.1, X, XI.1.1)

prof. dr hab. Krzysztof Wojtyczek, ekspert ds. legislacji (pkt V.2, XI.1.2)

dr Izabela Bień, specjalistka ds. społecznych (pkt. VI, X, XI.2)

dr Kamila Sobieraj, specjalistka ds. systemu gospodarczego (pkt. VII, X, XI.3)

Monika Korolewska, naczelnik wydziału (pkt. VIII, X, XI.4)

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/